

Advokátní kancelář David Zahumenský, s.r.o.

Odškodnění za očkování COVID-19

Právní manuál v otázkách a odpovědích

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D., právnička

Mgr. David Zahumenský, advokát

Jeden den v očkovacím centru

Vytvořeno v Canva.com

Úvod

Nežádoucí účinky vakcín proti covidu nelze brát na lehkou váhu, ačkoliv se lidem zejména ministerstvo zdravotnictví snaží tvrdit, že tyto prakticky neexistují. Protože se ministerstvo „zuby nehty“ brání tomu, aby odškodňovalo ty, kteří po aplikaci očkovací látky vážně onemocněli, rozhodli jsme se sepsat krátký manuál o tom, jak žádat odškodnění přímo po zdravotnickém zařízení, které očkování provádělo. Samozřejmě jsme si při tomto počínu vědomi možných rizik – především neochoty soudů stát za právy občanů a rozhodovat spravedlivě. Mimořádně složité bude prokázání příčinné souvislosti mezi škodlivým následkem a očkováním, zejména tehdy, když k poškození zdraví dojde s delším časovým odstupem. V neposlední řadě stojí mezi dosažením spravedlnosti a odškodnění také finance – když člověk prohraje, musí zaplatit i soudní náklady zdravotnického zařízení, které žaloval.

Přesto doufáme, že se ti, jejichž zdraví skutečně následkem bezhlavého vynucování očkování proti covidu utrpělo, jednou dosáhnou na řádnou náhradu újmy.

1. Co píše Státní ústav pro kontrolu léčiv o nežádoucích následcích očkování?

V informačním zpravodaji Nežádoucí účinky léčiv (4/2021) se např. uvádí:

- **Myokarditida a perikarditida byly identifikované jako velmi vzácné nežádoucí účinky vakcín Comirnaty a Spikevax. K jejich rozvoji dochází obvykle do 2 týdnů po očkování, častěji po druhé dávce a u mladších mužů, ale vznik v delším intervalu či u jiné věkové skupiny nebo žen nelze také vyloučit. Jejich průběh se obvykle neliší od průběhu myokarditidy a perikarditidy jiné etiologie.**
- SÚKL důrazně upozorňuje, že osobám mladším 60 let nemají být podávány vakcíny Vaxzevria a COVID-19 Vaccine Janssen, protože velmi závažné riziko TTS u nich převyšuje přínosy očkování. Zdánlivý přínos rychlého naočkování jedinou dávkou vakcíny COVID-19 Vaccine Janssen by mohl být převážen závažným poškozením nebo i úmrtím mladší očkované osoby.
- Imunitní trombocytopenie byla identifikována jako velmi vzácný nežádoucí účinek obou vektorových vakcín, COVID-19 Vaccine Janssen a Vaxzeria. Obvykle dochází k jejímu rozvoji v průběhu 4 týdnů po očkování. Její vznik byl pozorován i u osob, které mají imunitní trombocytopenii v anamnéze. V některých případech byly pozorovány velmi nízké hladiny trombocytů a krvácivé komplikace.
- Syndrom Guillain-Barré byl identifikován jako velmi vzácný nežádoucí účinek obou vektorových vakcín COVID-19 Vaccine Janssen a Vaxzevria.

Očkování může mít řadu jiných nežádoucích účinků, lidé popisují nejrůznější stavy. Je zapotřebí, aby o všech těchto rizicích byli pravdivě a plně poučeni před očkováním a aby lékař vždy zvážil, zda skutečně v individuálním případě převažuje riziko těžkého průběhu v případě nakažení covidem nad riziky, které přináší pro zdravé mladé lidi, zejména pak děti, vakcína.

Pokud v tomto lékaři selžou, je na místě, aby nesli odpovědnost za svoje protiprávní jednání.

2. Jak je řešena odpovědnost za negativní následky očkování?

Odpovědnost běží po několika liniích – nejdiskutovanější je ta podle zákona č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním (dále jen „ZNUPO“) a jeho prováděcí vyhlášky č. 483/2021 Sb., o následcích povinného očkování (dále jen „Vyhláška“) v kombinaci se zákonem č. 569/2020 Sb., o „očkování proti covidu-19“.

Mechanismus náhrady újmy podle těchto předpisů je poměrně složitý a výsledek krajně nejistý vzhledem k absolutní nechuti ministerstva zdravotnictví řešit jakékoliv náhrady a přiznat, že očkování proti covidu má i své stinné stránky. Po marných tahanicích se sice můžete obrátit na soud, ale zatím se z rozhodovací praxe naší justice zdá, že bude stát na straně státu.

Druhou možností je žalovat přímo zdravotnické zařízení, které aplikovalo vakcínu, a to za porušení smlouvy o péči o zdraví uzavřené podle § 2636 zákona č. 89/2012 SB., občanský zákoník (dále jen občanský zákoník“). Tato smlouva se uzavírá při každé poskytované péči. Cílem nové právní úpravy bylo předefinovat obecnému chápání vztahu mezi lékařem a pacientem

jako nerovnoprávného. Mělo by to být přesně naopak – je o jednání dvou rovnocenných lidí, přičemž oba subjekty mají práva a povinnosti. Pokud dojde k jejich porušení, pak je na místě, aby byla poškozenému poskytnuta náhrada vzniklé újmy.

3. Co je ve smlouvě se zdravotnickým zařízením?

Určitě si říkáte, že jste nikdy žádnou smlouvu s lékařem neuzavřeli. To ovšem není pravda – smlouva nemusí být písemná, vzniká tím, že přijdete do ordinace a souhlasíte s léčbou a doktor zase souhlasí, že vás bude léčit a péči vám poskytne. Vedle toho samozřejmě může být smlouva písemná – typické to asi bude u plastických operací, kde pacient poskytuje úhradu za léčbu nikoliv skrze veřejné pojištění, ale ze své „vlastní kapsy“. Zajímavé využití by smlouvy našly například u porodů, kde je dnes suplují tzv. porodní plány.

Základní součástí této smlouvy je poučení. Lékař musí pacientovi srozumitelně vysvětlit, o co při vyšetření půjde a jakou péči mu navrhuje. Po příslušném vyšetření musí být dále ošetřovanému vysvětlen jeho zdravotní stav a další postup. Toto vysvětlení je řádně podáno tehdy, kdy lze rozumně předpokládat, že ošetřovaný pochopil svůj zdravotní stav, způsob, účel a nezbytnost péče o zdraví **včetně očekávaných následků i možných nebezpečí pro své zdraví**, jakož i to, zda přichází v úvahu i případný jiný způsob péče o zdraví.

Ve vztahu k vakcinaci proti covid-19 je zajímavé, že občanský zákoník požaduje, aby v situaci, kdy si musí být lékař vědom toho, **že u ošetřovaného vyvolal představu, že péčí o zdraví dosáhne určitého výsledku, ač ví nebo musí vědět, že výsledku nemusí být dosaženo, je povinen i toto ošetřovanému vysvětlit**. Kolika lidem bylo reálně vysvětleno, že je vakcíny nechrání před nakažením nebo před případným pobytem v nemocnici s těžkým průběhem nemoci covid, to si netroufáme ani odhadovat. Předpokládáme ale, že číslo správně poučených bude zoufale nízké.

4. Souhlas se zákrokem podle občanského zákoníku

Podle § 2642 občanského zákoníku platí, že ke každému úkonu v rámci péče o zdraví se vyžaduje souhlas ošetřovaného, ledaže zákon stanoví, že souhlasu není třeba (to v některých případech skutečně není, nepovinné očkování mezi ně však rozhodně nepatří). Všichni víme, že se před očkováním na covid podepisovaly nejrůznější souhlasy, které obsahovaly i poměrně obecné dotazníky ohledně zdravotního stavu, neboť v mnoha případech očkovací látku neaplikoval praktický lékař pacienta, ale úplně cizí zdravotník, který neměl ani potuchy o tom, co člověku skutečně je, jaký je jeho zdravotní stav a jaké případně hrozí po očkování problémy.

Vzorový dotazník ministerstva zdravotnictví vypadá takto (zveřejněno na webu Nemocnice Říčany):¹

AKTUÁLNÍ ZDRAVOTNÍ STAV

Tato část dotazníku slouží lékaři ke zhodnocení okolností Vašeho **zdravotního stavu**, které by mohly mít vliv na Vaše plánované očkování proti onemocnění COVID-19.

Otázky si, prosím, důkladně přečtěte a **pravdivě** zodpovězte. Pokud na některou z níže uvedených otázek odpovíte ANO, **neznamená** to, že nemůžete být očkovan/a. V případě nejasností se obraťte na lékaře očkovacího místa, který Vám s vyplněním dotazníku pomůže.

	ANO	NE
▶ Cítíte se v tuto chvíli nemocný/á	☐	☐
▶ Prodělal/a jste onemocnění COVID-19 nebo jste měl/a pozitivní PCR test?	☐	☐
▶ Byl/a jste již očkovan/a proti nemoci COVID-19	☐	☐
▶ Měl/a jste někdy závažnou alergickou reakci po očkování?	☐	☐
▶ Máte nějakou krvácivou poruchu nebo berete léky na ředění krve?	☐	☐
▶ Máte nějakou závažnou poruchu imunity?	☐	☐
▶ Jste těhotná nebo kojíte?	☐	☐
▶ Absolvoval/a jste v posledních dvou týdnech nějaké jiné očkování?	☐	☐

Podepsáním tohoto dotazníku stvrzuji, že jsem lékaři **nezamlčel/a žádné informace** o svém zdravotním stavu a **rozumím poskytnutým informacím** o očkování proti onemocnění COVID-19 včetně možných nežádoucích účinků.

¹ <https://nemocnicericany.agel.cz/verejnost/ke-stazeni/dotaznik-pred-ockov.pdf>

Krajská zdravotní, a.s., nemocnice Ústeckého kraje² kupř. měla na klienty tento stručný seznam otázek:

AKTUÁLNÍ ZDRAVOTNÍ STAV

Tento dotazník slouží lékařům ke zhodnocení okolností Vašeho **zdravotního stavu**, které by mohly mít vliv na očkování proti COVID-19. Otázky si, prosím, důkladně přečtěte a **pravdivě** zodpovězte. Pokud na některou z níže uvedených otázek odpovíte ANO, **neznámá** to, že nemůžete být očkovan/a.

	ANO	NE
Cítíte se v tuto chvíli nemocný/á		
Prodělal/a jste COVID-19 nebo jste měl/a pozitivní PCR test?		
Měl/a jste někdy závažnou alergickou reakci po očkování?		
Máte nějakou krvácivou poruchu nebo berete léky na ředění krve?		
Máte nějakou závažnou poruchu imunity?		
Jste těhotná nebo kojíte?		
Absolvoval/a jste v posledních dvou týdnech nějaké jiné očkování?		

V nemocnici **Jablonec nad Nisou**³ se před očkováním mladistvých ve věku 12-15 let ptali na toto:

V poučení v tomtéž dotazníku stálo pouze toto (ale pacienti byli samozřejmě rozsáhle informováni, že klíčové je mít zakrytá ústa a nos a dezinfikovat si ruce):

Jaké jsou nežádoucí reakce po očkování?

- Po očkování se u Vás může projevit bolest nebo otok v místě injekce, únava, bolest hlavy, bolest svalů či kloubů a méně často i mírná teplota nebo zimnice. Příznaky obvykle do několika dní **samey odezní** bez nutnosti nějaké léčby.
- Tyto reakce jsou však zcela běžné a mohou se vyskytovat i po jiných očkováních. Závažné reakce po očkování jsou velmi vzácné.
- Je důležité si uvědomit, že tyto dočasné reakce sice mohou být nepříjemné, avšak samotná **nemoc COVID-19 může Vaše zdraví významně poškodit** a to nejenom případným závažným průběhem, ale i možnými dlouhodobými následky.
- V případě, že zmíněné příznaky přetrvávají déle jak tři dny, dochází k jejich zhoršení či se projeví jiné příznaky, **kontaktujte svého dětského lékaře** a informujte ho o své situaci.

Poučení v tomto rozsahu v žádném případě neodpovídá výše uvedeným požadavkům a ani požadavkům podle veřejnoprávní normy – zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. **Jedná se o závažný nedostatek, který sám o sobě zakládá porušení smlouvy o péči o zdraví a představuje péči non lege artis.**

² <https://www.kzcr.eu/cz/kz/verejnost/covid-19-lecba-a-ockovani/dotaznik-pred-ockovanim-proti-onemocneni-covid-19/dotazniky-pred-ockovanim-proti-covid-19>

³ <https://www.nemjbc.cz/cs/pacienti-a-navstevy/epidemiologicka-situace-informace/ockovani-verejnosti-covid-19.html>

5. Zdravotník jako dobrý odborník – co je péče lege artis?

Občanský zákoník říká, že poskytovatel zdravotní péče musí postupovat podle smlouvy s péčí řádného odborníka, a to i v souladu s pravidly svého oboru. Obvykle se pro tento postup používá označení *lege artis*. Ministerstvo zdravotnictví v pediatrickém časopise [Vox pediatrics](#) z června 2009 uvedlo: „*Ve kterých případech musí zdravotnické zařízení provést vyšetření imunity stanoví vyhláška č. 537/2006 Sb.; v případě trvalé kontraindikace tomu tak není. Posouzení imunity v ostatních případech, kdy tak nestanoví vyhláška č. 537/2006 Sb., a posouzení trvalé kontraindikace je věcí postupu lege artis při poskytování zdravotní péče.*“

Advokát JUDr. Jan Mach, který vede tým právníků České lékařské komory, k odpovědnosti za non lege artis postup uvádí: „*Za škodu způsobenou věcí – přístrojem, nástrojem, nebo lékem, odpovídá poskytovatel zdravotních služeb pouze v případě, že porušil svou právní povinnost tím, že použil věc chybně – non lege artis, ať již neindikovaně, nebo nesprávným způsobem, a tím způsobil újmu na zdraví.*“

Pokud tedy vznikne určitá „škoda“ na zdraví v podobě negativního následku očkování a současně lékař aplikující očkování nepostupoval lege artis, tj. s péčí řádného odborníka, nesplnil jednu z hlavních povinností vyplývajících z uzavřené smlouvy o zdravotní péči a klienta řádně nepoučil o škodlivých následcích očkování a řádně si nezjistil jeho zdravotní stav jinak než nic neříkajícím dotazníkem, pak může vzniknout odpovědnost za poškození zdraví. Lékaři jednoduše nikdy neměli začít očkovat „jako na běžícím pásu“ bez toho, aby znali případné nemoci těch, kdo k nim přicházeli pro pomoc, a pokud tak činili a způsobili některým újmu na zdraví, musí za toto své jednání nést plnou odpovědnost.

Zdůrazňujeme, že je důležité, aby pacient nezamlčel skutečnosti, které o svém zdravotním stavu ví. Tato povinnost mu vyplývá nejen z občanského zákoníku ale i ze zákona o zdravotních službách, protože podle § 41 odst. 1 písm. d) zák. o zdrav. službách: „*Pacient je při poskytování zdravotních služeb povinen pravdivě informovat ošetřujícího zdravotnického pracovníka o dosavadním vývoji zdravotního stavu, včetně informací o infekčních nemocech, o zdravotních službách poskytovaných jinými poskytovateli, o užívání léčivých přípravků, včetně užívání návykových látek, a dalších skutečnostech podstatných pro poskytování zdravotních služeb.*“

Lékař ale musí vždy počítat s tím, že jeho klient je laik a nemusí být zdaleka schopen rozpoznat, které informace jsou a které nejsou relevantní. Nezeptal-li se lékař na podstatnou věc, pak nemůže být přičítáno k tíži pacienta, že tato nebyla zohledněna. Jde o pochybení zdravotníka.

Z judikatury:

Při poskytování zdravotní péče se prvek protiprávnosti (nezákonnosti) odvíjí od základní povinnosti poskytovatele vykonávat svou činnost řádně, tzv. postupem lege artis. Tento latinský zjednodušující termín vystihuje požadavek vyvarovat se jak léčebného postupu či zákroku, který není v souladu se současnými poznatky lékařské vědy, tak opomenutí tam, kde bylo třeba určitým způsobem jednat. [...] Pro srovnání lze poukázat i na ustanovení § 45 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, které s účinností od 1. 4. 2012 ukládá poskytovateli, aby poskytoval zdravotní služby na náležité

odborné úrovni a aby vytvořil podmínky a opatření k zajištění uplatňování práv a povinností pacientů a dalších oprávněných osob, zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků při poskytování zdravotních služeb. Náležitou odbornou úrovní se pak podle § 4 odst. 5 tohoto zákona rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti. Jde o jinak formulovaný požadavek na poskytování péče, která má být lege artis medicinae, tedy na úrovni dostupných poznatků a postupů, jež nabízí v daný okamžik lékařská věda. Pro posouzení náležitosti poskytnuté péče je významné rovněž uvážení možností, prostředků či informací, jimiž v daném místě a čase objektivně vzato disponuje lékař a s jejichž pomocí se rozhoduje k určitým krokům či postupům. Pro úplnost lze odkázat i na úpravu obsaženou v čl. 4 Úmluvy o biomedicině, č. 96/2001 Sb. m. s., podle níž jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, včetně vědeckého výzkumu, je nutno provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy. Tady je definice primárně odvinuta právě od profesních norem coby měřítko dostatečně odborného a kvalitního přístupu. (Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 2144/2015, ze dne 27. 4. 2017)

6. Jak dokážu, že je zhoršené zdraví následkem očkování?

Když budete žádat odškodnění za následek očkování, pak budete muset prokázat, že existuje příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním zdravotnického zařízení (lékaře) – zde tedy nedostatečným poučením – a mezi oním negativním následkem takového jednání.

Z judikatury:

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2009, sp. zn. I. ÚS 3109/08, je všeobecně uznáváno, že o vztah příčinné souvislosti mezi protiprávním úkonem (resp. právně relevantní škodnou událostí) jde v situacích, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu, což znamená, že protiprávní úkon a škoda jsou ve vzájemném poměru příčiny a následku. Je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo, je tato podmínka ve své podstatě splněna, jinými slovy, příčinou vzniku škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom zjištění existence příčinné souvislosti mezi vznikem škody a protiprávním úkonem je otázkou skutkovou, avšak právním posouzením je otázka určení těch právních skutečností, mezi nimi je třeba vztah příčinné souvislosti zjišťovat. Nicméně to znamená, že z hlediska naplnění příčinné souvislosti nemůže stačit obecná úvaha o možných následcích jednání škůdce či pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku jeho protiprávního jednání, nýbrž musí být příčinná souvislost najisto postavena. O vztah příčinné souvislosti jde tehdy, vznikla-li konkrétní majetková újma následkem konkrétního protiprávního úkonu škůdce; příčinou vzniku škody může být jen takové protiprávní jednání, bez něhož by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i jen o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Je-li více příčin, které působí souběžně anebo následně, je pro existenci příčinné souvislosti nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke

vzniku škody natolik propojen (prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta postupně případně příčinu další), že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1462/2003, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 818/2005). Teorie podmínky (sine qua non) stanovuje, že kauzalita mezi příčinou a následkem je tehdy, pokud by následek bez příčiny nenastal (srov. Knappová, M. - Švestka, J. - Dvořák, J. a kol. Občanské právo hmotné 2. 4. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005. s. 450). Z hlediska české občanskoprávní teorie je však větší důraz kladen na teorii adekvátní příčinné souvislosti. **Podle této teorie je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny.** (Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3471/2009 ze dne 24. 2. 2011.)

Prokázání souvislosti mezi poškozením zdraví a očkováním je samozřejmě kámen úrazu všech zdravotnických žalob. Pro to, abyste byli schopni prokázat, že jsou určité zdravotní následky důsledkem očkování, bude zapotřebí odborný posudek. Lékař (zdravotnické zařízení) si zase opatří svůj posudek, který se značnou pravděpodobností bude obsahovat naprosto jiné závěry. Pak bude na soudu, aby posoudil, komu „víc věří“ a je férové přiznat, že ohledně covidu se soudy přiklánějí dlouhodobě na stranu státu a zde pak zdravotníků.

Pokud by se u vás projevil některý z následků předpokládaných Vyhláškou v době, kterou právě tato Vyhláška uznává, mohla by být vaše důkazní situace o dost lepší. Konkrétně jde o tyto zdravotní komplikace (na tomto přehledu opět vidíte, o čem minimálně byste měli být před očkováním poučeni):

Následek	Časový odstup od očkování
Anafylaktický šok	do 4 hodin
Myokarditida	do 14 dní
Perikarditida	do 14 dní
Tromboembolie	do 28 dní
Imunitní trombocytopenie	do 28 dní
Syndrom kapilárního úniku	do 3 dnů

7. Co mě bude žaloba stát?

Od soudního poplatku byste měli být podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích osvobozeni: *Navrhovatel, jemuž byla způsobena újma, v řízení o náhradu újmy na zdraví nebo újmy způsobené usmrcením včetně náhrady škody na věcech vzniklé v souvislosti s ublížením na zdraví nebo usmrcením a náhrady nákladů léčení.*

Náklady na vašeho advokáta mohou činit tisíce nebo i desítky tisíc korun – to je na dohodě mezi vámi. Můžete se domluvit, že advokát převezme sám určité riziko a vy mu zaplatíte až určené procento z vysouzené částky v případě úspěchu.

Když prohrájete, budete muset samozřejmě zaplatit náklady protistraně – hlavně na advokáta. Vedle toho neúspěšný žalobce zpravidla hradí posudek, který nechá v rámci řízení zpracovat soud. Teoreticky pak hrozí i to, že budete muset platit i posudek protistrany.

Lze odhadnout, že se náklady na vysouzení náhrady škody na zdraví mohou pohybovat od desítek tisíc až ke sto tisícům, výjimečně více.

Zpracovali

Mgr David Zahumenský, advokát

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D., právnička

Kontakt

@: david@davidzahumensky.cz

+420 608 719 535

www.davidzahumensky.cz